

МОРАВСКА ЦРКВА СТАРИЈА ОД РИМСКЕ

Пише: **Мирослав ДИМИТРИЈЕВИЋ**

Сажетак:

Данас је уврежено и опште прихваћено мишљење, захваљујући вештој пропаганди, да је римска црква најстарија по свом утемељењу и постанку од свих хришћанских цркава, и да због тога има супремацију над свима другима, посебно над православним црквама. Међутим, историјске чињенице говоре сасвим супротно. Као и Јерусалимска и Српска црква је старија од римске јер је основана 34. године Христове ере, док је римска црква утемељена тек доласком Светога Петра у Рим, скоро десетак година касније. Свети Петар први пут долази код Срба 42. године Лета Господњег, где учврстије Српску цркву, коју су већ основали његов брат Свети Андреја Првозвани и Јаков Заведјејев, апостоли Христови, па тек онда апостол Петар одлази у Рим где поставља темеље римске цркве. Свети Андреја Првозвани, од 34. године већ делује у Поморављу, шири хришћанство, и по одласку на Исток, у Русију, оставља у Тројан граду – владику и формирану моравску епископију- патријаршију(?). По датуму свог постанка, дакле, и Моравска црква је старија од римске.

Српска хришћанска црква је старија од римске, тврди Милош С. Милојевић. Он наводи податак да су Срби још у 1. веку Христове ере имали своје епископе, а седиште епископије се налазило у Сирбијуму (Сирмијуму) данашњој Сремској Митровици. Израз Митровица долази од – митре – митрополитске круне. (Милош С Милојевић: *Одломци историје Срба и србских-југославенских земаља у Турској и Аустрији, Београд, 1872, Репринт Етхос, Београд 2004*). По претходном упутству самога Господа Исуса Христа, апостол Јаков Заведјејев, 34. године први пролази моравском долином и шири Христов науку, иде потом у Сирбијум (ромејски Сирмијум), где подиже цркву, успоставља патријаршију и за првог патријарха српског рукополаже Андроника. Међу Србима је остао чак десетак година, а 43. године се враћа у Беластину, данашњу Палестину, коју су насељавали Срби, где га римски легионари убрзо убијају.

СВЕТИ АНДРЕЈА ПРВОЗВАНИ ОСНОВАО МОРАВСКУ ЕПИСКОПИЈУ (ПАТРИЈАРШИЈУ?) У ТРОЈАН ГРАДУ (ДАНАШЊА ЋУПРИЈА)

Приближно, у исто време, око 34. године, у народу и земљи Морави делује и Свети Андреја Првозвани, у мисији ширења Христове вере. Надимак Првозвани добио је од апостола јер је Исус Христ прво њега позвао за ученика. Апостол Андреј настанио се у једној пећини, окапници, у кањону реке Раванице, изнад данашње манастира Раванице. Ту је живео као испосник и проповедао радосно јеванђеље. Свети Андреја Првозвани, иначе старији брат Светога Петра, у народу Мораве уживао је велики углед. Благодан и Свети човек креће се слободно кроз дивље шуме Мораве и Кучаја. Прати га медвед, што изазива још већ дивљење српског народа. У Поморављу, Ресави и Левчу Свети Андреја се слави 13. децембра и зове се још народски – Свети Андреја Мечкадава. На тај дан, верници остављају на дрвљанику и кувану пшеницу да умилостиве мечку. Када је римски заповедник Тројан града (Хореум Марги) наложио својим легионарима да пронађу Светог човека и доведу га пред њега, тада Свети Андреја Првозвани начини чудо пред римским намесником: претвори чашу млека у крв, што овога крутог заповедника силно уплаши, те намах отпусти Светог Андреју. Није га смео казнити, и прећутно му дозволио да и даље проповеда хришћанство. У црквеним предањима, међутим, спомиње се неки Синајац,

ученик Светог Андреје, који је, такође, живео у пећини изнад Раванице. И пазимо сада добро: „**Владика ондашњег града Тројана, позва тог ученика на исповест. Ученик начини знак Андријин и изабра највећег медведа из Кучајских гора, кога појаха и стиже у Тројан град пред владиком. Владика се уплаши и рече му да најпре склони медведа, а онда поче да га кори што у посне дане не једе рибу, него пије млеко. Ученик Светог Андреје затражи да му се на сто постави риба и млеко, потом прекрсти рибу и из ње потече крв, а кад то учини и са млеком из њега ниче трава.** Дакле, и црквено предање говори о сличном догађају и духовним моћима Христових апостола, али оно што је за нас Србе најбитније у историјском погледу је податак из овог црквеног предања да је у Тројан граду (Хореум Марги) **било седиште епископије већ у 1. веку**, јер предање каже: „**Владика ондашњег Тројан града, позва ученика на исповест... Владика се уплаши...**“ **Значи да је седиште епископије било у древном српском Тројан граду, на десној обали Велике Мораве (код данашње Ћуприје), чим је ту постојао владика или епископ, и како видимо савесно обављао службу Божију. Већ у првој половини првог века Христове ере, народ Мораве је, значи, већ увелико примио веру Христову, био покрштен и то у великом броју, чим је имао своју епископију и свог владиком. А утемељивач српске епархије или чак патријаршије у долини Велике Мораве био је сам Свети Андреј Првозвани. Нажалост име првог моравског владике није упамћено у црквеном предању, као ни име ученика Светог Андреје.** (Кулишић, Н-Петровић, М –Пантелић, Н: „Српски митолошки речник“, “Нолит“ Београд, 1970; *а видети и на званичном сајту Српске православне цркве*).

Свети Андреја је у том случају практично био први патријарх српски. Зато тврђење Јована Деретића да је Свети Петар први основао цркву у Србији, доводи се у питање. Свети Петар је у Србију стигао тек 42. године Христове ере, а Свети Андреја много раније, 34. или најдаље 35. године Лета Господњег, што значи скоро десетак година пре апостола Петра. Очигледно је из горе наведених података да је оснивач Моравске цркве (епископије, а можда и патријаршије) био Петров старији брат Свети Андреја. И да је седиште патријаршије или епископије у првом веку Христове ере било у Тројан граду на Великој Морави. Свети Петар, који је у Србију дошао тек 42. године нове ере, само је још више учврстио већ постојећу Христову цркву и Христијанство. Српска црква, па самим тим и моравска епископија (можда чак и патријаршија) у Тројан граду (Хореум Марги) су старије по свом оснивању од римске цркве. То доказују поменуте чињенице, али и следећи подаци:

Свети Андреја је заштитник Русије, највеће православне земље на свету, и заштитник Цариграда и цариградске патријаршије. Нетрулежне кости овог апостола Христовог и оснивача српске-моравске цркве су почивале у Цариграду све док их пљачкаши четвртог крсташког похода, опленивши најбогатији и највећи град на свету, кога подиже Србин – цар Константин, нису пренели у Италију.

И на основу овог податка и чињенице да је небески заштитник Цариградске патријаршије пред Христом, управо Свети Андреја Првозвани, слободни смо претпоставити да је први патријарх српске моравске цркве у првом веку Христове ере управо био Свети Андреја Првозвани. Ако је то био Свети Андроник у Сирбијуму, зашто онда Цариградска патријаршија није узела њега за заштитника, а према датумском преимућству?

СВЕТИ ПЕТАР УЧВРШЋУЈЕ ПРВО ХРИСТОВУ ЦРКВУ У СРБА, ПА ОНДА ТЕК ОСНИВА РИМСКУ ЦРКВУ

Године 42. апостол Петар је први пут у српској Далмацији, шири и учвршћује Христову цркву и учење, па тек онда одлази у Рим. Пре тога Свети Андреј Првозвани и Јаков

Заведејев су већ основали српску цркву и епископије (патријаршију). Значи, српска хришћанска црква је старија од римске, јер се вековима већ узима „здро за готово“ да је наводно Свети Петар основао прво римску цркву, па тек онда је основана српска црква. Када су у Србији и у народу Мораве Христијанство и Христова вера већ били дубоко утемељени, Свети апостол Петар тек онда одлази први пут у Рим и оснива римску цркву. То се може видети код М. С. Милојевића. („Одломци историје Срба“ репринт, Београд, 2004), као и код Олге Луковић, која наводи једно писмо папе Јована 10. упућено Михаилу хумском, у ком папа потврђује истину да су Срби први примили хришћанство. Значи, римске папе, већ помињани Јован 10. и Инокентије 10. **су оставиле сведочанство о томе.** (Олга Луковић Пјановић: „Срби...народ најстарији“ 1-3, Београд 2014, ИК „Мирослав“, Београд). Првопоменути папа Јован 10. вели (925. године) да су „**Словенска краљевства примила хришћанску веру од самих апостола**“, а другопоменути папа Инокентије 10. такође, тврди да су „**Илирски народи примили хришћанство од самих апостола**“. Други долазак Петров у Србију догодио се после 49. године, када су све Јевреје, преобраћене у хришћане, Римљани протерали из Рима. Свети Петар опет долази у Србију, где затиче обезглављену српску цркву, јер су Римљани у међувремену убили Светог Андроника и апостол Петар на његово место поставља Ефенерата за архијереја у Сирбијуму. Битно је истаћи да српска патријаршија у Сирбијуму (Сирмијуму) није успостављена „огњем и мачем“, већ мирним путем како и доликује хришћанству. И што је још битније: Ова патријаршија је остала у Сремској Митровици, скоро пуних 400 година, то јест све до 441. године, када је пренесена у Косовску Митровицу. (М: С. Милојевић: „Одломци историје Срба“ репринт, Београд, 1986). А да је ова српска патријаршија имала на десетине великих цркава, што директно сведочи и о броју Срба хришћана и њиховом усрдном посећивању тих цркава, можемо видети код С. Давидовић-Живановићеве. Такође, можемо се уверити и да је становништво тог истог Сирбијума (Сремска Митровица) у то време било великом већином српско, доказано је епигенетским испитивањима скелета околних гробаља у току прошлог века где је закључена велика подударност карактеристика са садашњим становништвом, о чему је писала Софија Давидовић-Живановић. (Софија Давидовић-Живановић. *Mementa archaeologia et eruditiva, Академија нова – Пешић и синови, Београд, 1999*).

СВЕТИ АПОСТОЛ ПАВЛЕ ПРОПОВЕДАО МОРАВЦИМА НА СРПСКОМ ЈЕЗИКУ

И сам апостол Павле долазио је у Србију, „у Мораву“, то јест у Велико Поморавље и ширио Христов науку, о чему имамо податке и код *Нестора Кијевског*: „**В Мораву поддунавску бо доходио и апостол Павле, учил ту, ту бо бјеше Словене первое и словенску језику учител јест Павел**“. (*Несторов летопис или повест минулих лета, „Никола Пашић“ Београд, 2003*). Чињеницу да је апостол Павле боравио међу Србима у Поморављу потврђује и други извор – „*Руски синопис*“. Ово може значити само да је апостол Павле знао и старосрпски језик и на њему проповедао Јеванђеље, што на индиректан начин потврђује историјску истину да се на библијским просторима говорио српски језик, који је имао више називних варијанти, али у суштини се радило о евентуалним дијалектима у зависности од земље у којој је употребљаван. (Зато је тада и настао израз „Говори српски да те цео свет разуме). **Тај језик: (С)арамејски, Сарабејски, Сирбски, Себарски, Сарвски, ма у којој форми га налазили у историјским изворима, био је међународни језик, дипломатски и трговачки, па и у време деловања Исуса Христа, који је и сам говорио (с)арамејским језиком, како пишу грчки извори. Дакле, Срби из Велике Моравске долине и других крајева Српства примали су Хришћанство, покрштавани и од самог апостола Павла и његових ученика, које је он хиротонисао - рукоположио за владике. Поред Епенета, Тита, Андроника и Тимотеја, Павле је произвео још српских епископа, а сигурно се зна да су то били: Петар,**

Домијан, Григорије, Нисан и други. Да су Срби примили Хришћанство већ у првом веку, осим Нестора Кијевског, Милоша С. Милојевића, Казимира Шульца и Светог Јеронима, најизворније сведочанство су речи самога апостола Павла, који у *Посланици Римљанима* вели: „Од Јерусалима до Илирика напуних Јеванђељем Христовим“. (Мирослав Димитријевић: „Из историје Срба старе и нове ере – сакривена историја Срба“ – ИК „Мирослав“ Београд, 2014.). Илирик је српска земља Илирија, од Велике Мораве до западних граница Балканског полуострва, чије име потиче од Илије, оснивача града Илиона и државе Илирије. Из „Дела апостолских“ (Нови завет) читамо да је апостол Павле слао своја писма – посланице епископима српским на Балкану. **У Павлово време епископ у Поморављу био је најпре Тимотеј, а онда га Павле шаље панонским Србима преко Дунава (Фисона), а на његово место поставља Андроника, владика који се звао као и први сирмијумски епископ, и који је дуго остао међу Србима (Срибалима) и Медима (Мезима) у Моравској Србији или римској провинцији Мезији.**

И ДРУГИ ИСТРАЖИВАЧИ ПОТВРЂУЈУ СРПСКУ ИСТИНУ

Истраживач Василије Марковић наводи податак да је Сава Косановић видео документ са печатом и натписом: **„На Рашки храма с. апостола Петра и Павла созд. От апостола Тита“.** Народна предање, које је записао Косановић, **каже да је цркву светих апостола Петра и Павла у 1. веку Христове ере подигао ученик апостола Павла – Тит, који је био епископ Србима и у Далмацији и позната је Павлова Посланица Титу.**

Историчар Симеон Кончар у делу „Прадомовина Срба“ између осталих занимљивих закључака доноси и овај: **„Историја нам казује да су Свети Петар, Павле, Јаков и Андрија проповедали Свето Јеванђеље народима Балкана на њиховијем народнијем језику“.**

То исто сведочи и „сведок над сведоцима“ – Свети Јероним који каже: **„Да су у Јерусалиму били калуђери свих народа, па и српскога, осим латиниста“.**

Др Јован И. Деретић у делу „Срби, народ и раса“ тврди да је **Исус Христ боравио у Сирбијуму, Белом граду (Београду), Руми и Солуну. Хронотакса црквених достојанственика у Сирбијуму (Сирмијуму) сведочи нам да је већ у 1. веку хришћанство узело маха у српском народу на Балкану“.** Такође, Деретић тврди да је **апостол Свети Лука био пореклом Србин.** Свети апостол Лука је насликао и прву хришћанску икону – Мајку Богородицу са Христом у наручју.

„Арапски хроничар Масуди, за Србе – Словене тврди да потичу од Мадаја (библијска верзија Меда) : „Словени су од потомака Мадаја, сина Јафетова“, па даље наводи: „Неки од тих племена исповедају хришћанску веру. Најјаче племе беше Вељани (Вељићи, касније Љутићи) а њихов владар се звао Бабак“. Осим Вељића, међу првима су примили Хришћанство: Сарбини, Саклићи, Астробани, Сасини, Илири, Срибали (Трибали), Рашани, Меди (Мези)...

После Масудија и Ибрахим Ибн Јакуб спомиње **српска хришћанска племена Сарбине и Сарнине“.** (Мирослав Димитријевић: „Из историје Срба старе и нове ере – сакривена историја Срба“ – ИК „Мирослав“ Београд, 2014.)

У тексту „Српски стари век“ Миодраг Милановић доказује да **су Срби били упознати са хришћанством већ у 1. веку Христове ере, ослањајући се на доказане хришћанске историјске изворе.**

Еузебио из Цезареје пише, према извештају Оригена, да је апостол Андреја проповедао и у Скитији, односно Сарматији где су хришћанство примила српска племена Сауробати. **Народ Сарбата или Сармата живео је и у долини Велике Мораве. Јужно од Параћина код Сикирице или суседног Горњег Видова налазио се САРМАТЕС, на римском војном путу.**

Оригеново тврђење допуњују „Акти Андреја“ из којих се види да је овај апостол проповедао на Криму, Кавказу и у Сарматији.

Плиније и Марцион доказују својим списима да Срби живе хришћанским животом, односно Сарматско племе Сер(б)ен“.

АПОСТОЛ ПАВЛЕ ХВАЛИО СРБЕ

Мало је позната чињеница да је апостол Павле, баш као и некад старозаветни пророк Јеремија, веома ценио Србе, и за њих се залагао у Риму код императора, а о томе нам сведочи германски историчар Јозеф Фрецл:

„У каквом високом угледу су стајали Срби код првих римских царева. И како стајаху изнад свих других, потврђује једна висока личност, чије мишљење као одлучујуће овде се мора навести. Тај који се овде за Србе залаже, није нико други до апостол Павле“, тврди овај немачки историчар, па даље наводи:

„У својој посланици Колашанима, у граду Фригијском, стоји на признатом грчком и латинском тексту (С. 3.5. 9. 10. 11...): „Није само да овде Србин није варвар, већ међу неварварима има главну улогу, чак највишу... Он (апостол Павле) њих Србе-Ските не истиче само због ових упоређења, него и због физичких и духовних особина, које апостол Павле није ни код једних других народа у тој мери приметио, па је он одлучио да њих (Србе) стави на врх неварвара“, тако пише Герман Јозеф Фрецл, и потом наставља:

„ Да Павле није њих само површно познавао види се и по положајима које им је поверавао, јер је он био у њих убеђен. (Јозеф Фрецл: „Саки и Скити“, 1886).

„Глас Сардоније“ из Чикага пише да су већ у 1. веку ученици Христови ширили Христијанство свуда где живе Срби. У књизи „Свети Срби“ мр Слободан Милеуснић (Крагујевац, 1989) наводи податак да је сам апостол Павле лично ширио Хришћанство на југоистоку Балкана и у Далмацији.

Надгробни натпис са мермерне плоче пронађене у храму Светог Синероса у Сирмијуму (Сремској Митровици, где српску цркву 34. године н. е. основа и постави свети апостол Јаков Заведејев), садржи хришћанске симболе: Христограм, маслинову грану, слова алфа и омега=Господ Исус Христ. Текст је писан латинским језиком, а споменик је подигла за живота Артемидора“. (Мирослав Димитријевић: „Из историје Срба старе и нове ере – сакривена историја Срба“ – ИК „Мирослав“ Београд, 2014.)

Морамо истаћи још један податак у вези са овом темом. Многи монаси Хиландарци данас знају, чак много више од нас о овој теми, али то говоре само у своје име. И други учени монаси, не само Хиландарци, знају по црквеном предању да је још Свети Сава говорио да су Срби примили хришћанство још у 1. веку од самих Христових апостола и њихових ученика.

Резиме:

Српска црква је, као што смо видели, настала већ крајем прве и почетком друге трећине првога века нове Христове ере и по свом постанку старија је од римске. То смо доказали бројним историјским подацима, датумима, изводима из дела угледних страних аутора, домаћих историчара, па чак и из писама двојице римских папа. Уском кругу правих познавалаца историје српске цркве, то је одувек било јасно, али најшири круг интересената, радозналаца, интелектуалаца и читалаца био је искључен из овог сазнања. Демократизацијом писмености и медија, постепено се долазило до праве истине, која је већ постала јасна и уверљива свима разумнима, без обзира на званично тумачење наводног покрштавања Срба, које се догодило после 612. године. И што је најинтересантније, а за нас Србе Моравце можда и запањујуће, јесте податак да је Моравска Црква старија од римске по датуму-години свог оснивања. Моравци, као и Срби са других простора, су

примили Хришћанство од самих Христових апостола. А српски народ земље Мораве први пут је покрштен од Светог Андреје Првозваног, затим од стране његових ученика, онда и владике из Тројан града, као и од руке Светог апостола Павла. Свакако да је апостол Јаков Заведјејев, пролазећи долином Мораве посејао семе нове вере, као и други бројни апостоли који су пролазили долином Мораве, током првог века Христове ере. Древни српски Тројан град (подигнут око 1300. године пре нове ере) на обали Велике Мораве, код ушћа Раванице, био је седиште моравске епископије у I. веку нове ере, али и у каснијим вековима. А можда је ту постојао и патријаршијски трон у поменутом историјском периоду?

Мирослав Димитријевић

На Видовдан, Лета Господњег 2015.

(7523. по најстаријем српском календару на свету, што га Свети Вид састави и Србима и Свету остави)